

2174

Lepik Ester
K.-J. 66-6

Kohtla - Järve

Hind

10 senti

Õpilasteleht

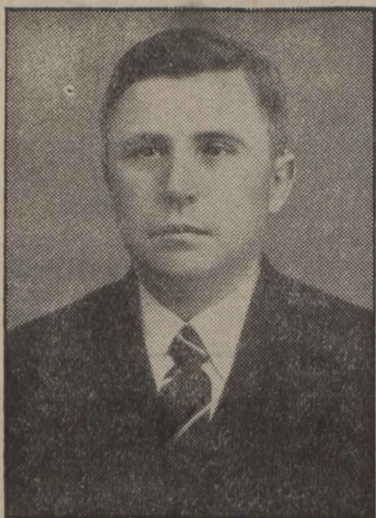
NR. 1

28. SEPTEMBER 1938

VII AASTAK.

PÜSIVUS VIIB SIHILE

Armsad noored sõbrad!

Teie olete oma lähemas ümbruses kohanud isikuid, kes oma parema tahtmise juures ei ole suutelised viima lõpule nende poolt algatatud tööd, kes esimese tõsisema takistuse juures loobuvad oma mõttest ja tegevusest.

Teie olete võinud tähele panna seda, kuidas kaaskodanikud suhtuvad sääraseisse isikusse, kuidas suuremate ja tõsisemate ülesannete läbiviimiseks kohaste isikute otsimisel neist mööda minnakse.

Matkal või karja hoidmisel sipelgate teele sattudes olete suure huvi ja lugupidamisega jälginud sipelgat, kes takistuste kiuste lõpuks ometigi sihile vedas temast mitu korda suurema ja raskema koorma.

Saateks

„Õpilasleht“ astub täna uues „kuues“ lugejate ette. See ja trükitööde kallinemine on mõjutanud ka lehe hinda. Loodame aga, et sellest hoolimata kasvab „Õpilaslehe“ sõprade ring tänava veelgi. Püüame huvitavale sisule veel enam rõhku panna, milleks on oma abi lubanud paljud meie nimekad sulemehed. Tänavuse aastakäigu veergude või lk. kaunistavad „pääd“ on valmistanud Agu Peerna.

Toimetus.

Suurte meeste elulood, mida Teie järjest kasvava huviga loete, toovad Teile näiteid selle üle, kuidas püsivus töös ja raugemata tahe jõuda kord püstitatud sihile on viinud vaasetest oludest võrsunud noormehe või neiu rahva majandusliku või vaimse juhi kõrgele kohale.

Meie rahva suurim heitlus, Vabadussõda, kõneleb selget keelt selle üle, mida isikute otsimisel neist mööda minnakse. **h a b j a p ü s i v a l t p ü ü a b** jõuda suurele sihile.

Ka Teie, mu sõbrad, tahate olla tugevad, tahate suuta lõpule viia Teile usaldatud ülesande, tahate kuuluda tõsiste meeste ja naiste ridadesse.

Kuidas seda saavutada?

„Mida Juku ei õpi, seda Juhan ei oska,“ ütleb sel juhul rahva vanatarkus. Kui Teie kodus vanemate aitamisega, koolis õppimisega ning töötamisega ja noorsooorganisatsioones kaasõpilastega tegutsemisel püüate ka kõige väiksemat ülesannet ja kohustust korralikult täita ja, vaatamata üleskerkivatele või vanemate isikute poolt meeleldi püstitavatele raskustele, lõpule viia, siis seega omandate harjumuse, mis Teile vanemas eas aitab teostada Teile usaldatud suurimaid ülesandeid.

Teie uue tööjärgu algul tahaksin Teile öelda: võtke tõsiselt iga Teile lahendamiseks antud ülesannet ja teadke, et püsivus viib sihile.

Juhan Maisma

SPRENK - LÄTE

Patent-pais püstklaverid on täielikumaid mänguriistu kogu klaveriehituse alal kõla mitmekesisuse ja ehituse poolest.

Ladu: Tartus, Rüütli 25.

Tallinnas, Kuninga 5 K. Jürgensoni äris.

KUHU VIIVAD RÄNDLINDUDE TEED

Pimedail sügisõil üllatavad hilist rändurit sageli kummaliselt kajavad hüüded ülevalt õhust, mis sama kiirelt kaovad ööpimedusesse nagu nad ilmusidki teadmata kust. Need on linnud sügisrändel. Salapärane, äkkitärganud tung, sunnib jätma maha pesitsusalad ja tiiblema üksi või teistega seltsides läbi kottpimedada öö sajad ja jälle sajad kilomeetrid, ikka kindlas suunas, salapäraselt määratud sihile vastu.

Kuid päevavalguselgi võib paeluda rändurit sama nähe sama võimsalt, kui ta satub mere-ranniku radadele. Tohtuid linnuparvi saab ta sääl silmata, kummalisi ja suvisele elanikule võõraid. Parv järgneb parvele, näib nagu lõpmatu meri ise sünnitaks nad.

Nii mõtlesidki keskajal lihtsameelsed mõtetargast „loodusuurijad“, kui nad tõsidusega kirjeldasid, et tohtud lagleparved (väikesed, tumedavärvilised haned) sügisel ja kevadel siginevad kõikjal mererannal leiduvaist pisikesist tõruvähjadest. Tänapäeval naeratab sellise tarkuse üle iga laps, teades et need rändlindude parved on pärit kaugetelt põhjamaade laiadelt lagendikelt ja Jäämere randadelt, kust neid on kihutanud minema rändekihu, talvega saabuva külma, pimeduse ja toidunappuse eest. Teab tänapäevlane ka seda, et enamik meie omi suvilinde lahkub meilt samal põhjusel, kuhu viivad aga nende kõikide teed ja

MILLISEID MERESID JA MAID NAD SEKS LÄBIVAD,

tahame järgnevas lühidalt vaadelda.

Küsimusi on kerge püstitada, kuidas aga leiame vastused. Rändurid on toonud teateid meie põhjamaiste lindude esinemisest talvel lõunapoolsemast Euroopast, Aafrikast ja Aasiast. Eriti on paelunud kõiki rändlindude kuhjumine Niiluse viljakasse orgu. Sarnased vaatlusandmed üksi on aga liiga vähesed, nad ei suuda öelda näiteks, millises Aafrika osas just Eestist pärinevad linnud talvituvad, ega ka seda, kust kaudu need sinna rändasid.

Lindude „isikutunnistused“

Seda suudab selgitada alles rõngastuskatse, mille alustas möödunud sajandi viimasel aastal taani kooliõpetaja Mortensen ja mida kordavad nüüd pidevalt kõikide kultuurriikide vastavad asutused (meil ülikooli Zooloogiamuuseum). Asi toimetatakse nii, et linnule kinnitatakse jala ümber kerge alumiiniumrõngake (joon. 1), millele märgitud rõngastava asutuse nimetus ja aadress (meil ladina keeles Tartu Estonia Universitas) ning järjekorra number. Paljud linnud oma rändeteel

H. Kauri foto
„Eesti loodusest“

Joon. 1
Naerukajaka
poja rõngastamine Saaremaal

Joon. 2. Valge toonekure rändeteed Kesk-Euroopast talvitusalele (läänepoolne haru viib üle Gibraltari väina Loode-Aafrikasse, tähtsam idapoolne üle Bosporuse Niiluse orgu, Tsaadi järvele ja Lõuna-Aafrikasse). Peened täpid tähistavad teed, ristid rõngastatud lindude leide

hukkuvad, lastakse küttide poolt või püütakse kinni. On rahvusvaheliseks kombeks, teatada rõngastavale asutusele leiukoht, aeg ja number, kus siis leiupaik märgitakse maakaardile. Aegade jooksul koguneb ikka rohkem märke sinna tähistades lindude rändeteed, nii nagu laibad tähistavad löödud väeosa taganemist (joon. 2). Varem varustati rõngastega peamiselt veel lennuvõimetuid poegi, viimastel aastatel on hakatud samaks otstarbeks püüdma ka täiskasvanud lennuvõimelisi linde. Rändlindude kuhjumispaikadesse on asutatud nn. linnu jaamaid, milledest tähtsaimad Euroopas on Helgolandil saarel ja Rossittenis Kura säärel. Siin kasustusel olevaist püünistest näitab meie pilt suurt linnumõrda, kuhu mõrra suus asuvasse aeda laskunud linnud sisse hirmutatakse (joon. 3).

Meie lindude „talvekuurordid“

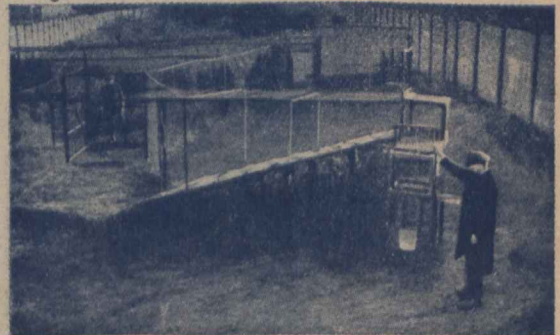
Rändeurimised on osutanud, et mõned meie varajasemaid kevadekuulutajaid nagu mustavatiimees kuldnokk ei rända kaugemale kui Inglismaa ja Põhja-Prantsusmaa. Metsvindid, punarinnad,

kanepilinnud peatuvad Kesk-Euroopas. Suurim hulk meie rändlinde leiab oma talvitusala aga Vahemerel ja selle ranhikumail. On ammutuntud tõsiasi, et siin turud kubisevad meie laululindude tapetud hulkadest, kuna kohalikud elanikud rohkem hindavad prae särinat pannilt kui linnulaulu puuoksalt.

Vähemal määral asub meie linnuliike troopilisse Aafrikasse. Siia kuuluvad sarnased liigid, kes alles maikuu alul meile tagasi tulevad, näit. pääsukesed, enamus õrnu põõsa- ja lehelinde, kägu ja ööbik. Veelgi kaugemalt Lõuna-Aafrikast ilmuvad mai keskel või lõpu poole viisirikas käosulane, vilistav peoleo, nädiserohke punaselgõgija, tagasihoidlik hall kärbsenäpp ja saledad merepääsukesed-tiirud. Viimaste rändeteed pikkus on eriti üllatav, kuna see ületab mõnel juhul 17 000 kilomeetrit. Aga ka kauge India saab talivõõraid meilt: karminleevike, punarindkärbsenäpp ja meil iga-aastaga saginev roheline lehelinnuke talvituvad sääl.

Milliseid maid läbistavad meie linnud teel oma talvekorterit? On selgunud, et ainult vähesed linnuliigid liiguvad piki kitsaid „teesid“, enamik liike omab ainult kindla lennusuuna. Lääne-Euroopas valitseb sügisrändel edela-suund, oletada võiks et meil ka lõuna-suund on oluline. Kohati koondab maastiku omapära rändlindude kitsamatele aladele kokku. Eriti avaldab tugevat mõju mererannik vee- ja soolindudele, vähemal määral toimivad nii ka suuremad

Järg lk. 6

Joon. 3. Helgolandil linnujaama suur püünismõrd. Linnud kohutatakse tagaplaanil asuvas pöösastikust mõrda ja säält edasi kuni püünispuurini (paremal).

ME SUUREGA OMA S

A. Pihus
Misso

Hing ja süda

Oh kodumaa, kui kallis sina mulle,
ei suuda seda mina ütelda.

Kõik armastuse kingin mina sulle
ning tuleviku töö ja õnne ka.

Mu isamaa, sa minu hing ja süda,
su loodus, see on minu paradiis.

Su tulevik on jäetud noorte teha,
küll tuleme, kui selleks paras aeg.

L. Olid nemad Eediga ju ühekandi poisid...

— Ooh, näe rasvatünn veereb ka lähemale, pilkas Elmu.

— Kes on rasvatünn?!

— Sina!

— Oss, teeme nende nahad tuliseks! kisas Eedi.

— No tulge, tulge! Rind rinnaga! hüüdis nüüd Teetki, silmades välgahutus võitlusindu.

Nüüd löi suur Osvo aga kõhklema.

Nähes seda, lippas Eedi koolitoota poole.
— Näe läheb vanale (koolijuhatajale) kaebama, lausus Elmu Teedile.

— Kelle pääle?

— Ei tea, muigas Elmu. — Meie pääle vist!

— Mingu.

P.

A. Veemets
Keila-Ohtu

KATKINE AKNARUUT

Kõll — esiku kiviõrandale klirises klaasikilde. Suur Osvo lasi kuuldavale pika vile. Poisid sööstsid purunenud akna juurde. — Kes, kes? Kelle käest läks! hüüti läbisegi.

— Eks ma öelnud kohe — ärge koolimaja poole visake, möönis Eedi.

Kiiresti koristati klaasikillud. Kusti lubas palli üles otsida. Teised siirdusid mänguväljale.

— Poisid, oleme omavahel. Te teate — sõprade vahel pole saladusi! Kelle käest läks? küsis heledajuukseline Teet.

— Mina jooksin parajasti esimesest pesast teise, sähvas Eedi.

Teised „pesid“ end ka peenelt puhaks. Seletuse lõpule lisati veel tubli „ausõna“.

Kusti tuli palliga.

— No kui keegi välja ei ütle, pole tarvis enam ka mängida, sõnas Teet, ajades pintsakut selga.

— Nüüd püütakse varjata nagu eitea mida!

Teedi eeskujul talitas Elmugi — mustajuukseline, sale poiss.

— Saab edasi mängitud! hõikas Eedi.

— Elmu, too mu pall ka ära!

— Kes su pallinärsu tahabki! Sa arvad, et sul ükski pall on. Eedil oli ka. Seepärast ta kelkiski.

Tüse Osvo ligines venivaial sammel.

— — — — —
Hommikhämar köitis metsaalust, kui Teet kooliteele asus. Madalas taevases rippus halle pilvesagaraid. Laas kohises hooti. Teedi süda oli raske.

— — — — —
Teised olid juba sääli, kui Teet kutsuti õpetajate-tuppa. Vana sünge pilk eksles rahutult õpilasil.

— Teet, sa oled esiku aknaklaasi purustanud ja — teisi sõimanud!

— Palun, kes rääkis seda?

H. Vint
Narva

SEENIL

J.
Pliiats

KATKINE AKNARUUT

— Pole tähtis. Aknaklaasi maksad välja, aga mis puutub sõimamisse: sa palud andeks!

— See on Eedi vale! Teedi silmis sähvatas uljast tuld.

— Mis, mis sa ütlesid! Sinna! pahane õpetaja osutas nurga suunas.

Teet täitis käsu. Aga kui õpetaja kaasõpilasilt küsis, kas Eedi kaebus vastavat tõele, ei öelnud keegi musta ega valget. Teet jahmatas. Kas kõik säälevad poisid pooldasid Eedit?!

Halli sügisuduna rususid need päevad Teedi meeli. Võõrdudes kaasõpilaste mängudest, ta otsis üksindust vaiksiks mõtisklusiks. Eedil oli nüüd hää lõõpida ja nöögata.

Esimese koolinädala lõpul huikasisid lapsed õues. Teet kutsuti üles, s. t. õpetajate-tuppa.

Kusti oli juba sääl. Tema oli see, kes paljastas koolijuhatajale loo tõsiasjad. Süda ei annud rahu. Ta oli ikka hoidnud Eedi poole. Nüüd oli aga see valelik „kangelane“ muutunud talle vastikuks, sest oli Eedi ju see, kes purustas aknaklaasi. Viimast nägid aga ainult Eedi ja tema, Kusti.

Paludes Teeti istuda, algas Vana kardal häälel. — Olen vana mees. Ta osutas oma hallile pääle. — Need on aastad. Ja needsamad aastad on söönud mu närvid. Seepärast, armsad õpilased, andestage mu karmus!

Ta astus poiste juurde, tõstes oma rasked käed poiste õlule. — Rõõmustun südamest, et minu õpilasperes leidub kangelasmeelseid ja uljaid poisse.

Vana ja poiste silmis säras niiskust. Õues kilkasid lapsed. Kui Teet jälle nende keskele astus, tundis ta end noorena ja rõõmsana. Kõikjal hoovas päikeseküllust.

Tirises kell.

RÄNDLINDUDE TEED

Algus lk. 3

jõed ja järved (meil Narva-Peipsi-Emajõe tee).

Milline jõud juhhib rändlinde nende teel, selle üle pole teadlased veel üksmeelele jõudnud. Ühed arvavad, et kunagi va-

remalt, ürgajal on mõned sündmused suunanud lindude liikumist ja see mõjutus on olnud nii tugev, et ta nüüd põlvest põlve antakse edasi vanematelt lastele pärivuse teel. Teised rõhutavad, et tänapäeva olud ise on küllaldased nähtuse selgitamiseks. Esimesed kujutavad rändeteid tingituna kaugel jääajal toimunud liikumistest jääkatte serva ees või kujutavad rändeteid vanade vallutusteedena, kust praeguste rändlindude esivanemad oma ürgkodudest siia tungisid (Indiasse talveks rändavad liigid on meie maadele tõenäoliselt tulnud idast, aafrikalased lõunast). Teised osutavad, et linde juhivad maakera elektromagneetilised mõjutused, soojuse levik, õhuvoolud ja toiteolud. Kel õigus, jääb tuleviku otsustada, tõenäoselt on õigust nii ühel kui ka teisel poolel, s. o. nii mineviku, kui ka tuleviku mõjul on oma tähtsus selle nii mõjusa loodusnähtuse kujundamisel. Ka siin, nagu paljudel kordadel, aeg toob arutust, kui kogub rohkem ja rohkem andmeid. Ehk õnnestub mõnel nende ridade lugejaistki tulevikus harutada lahtisemaks seda takistavat sõlme meie teadmiste kasvu teelt.

J. Lepiksaar

Mööbliäri J. Tulving

Tartus, Võidu tn. 32, telef. 19-54.

Ladus suurem. valikus raud- ja moodsaid puuvood., vedrumadratsid, riide- ja öökappe, diivaneid, garnituure, diivanilaudu. Tellimisel valmistatakse iga-sugust mööblit.

Koolidele hinnasoodustus.

AGU-PEERNA

Värdi kivi:

ALGUS EI VEDANUD

Kukupai onuke!

Nüüd on siis asjad ja otsad jälle nii kaugel, et võin vaid õhata: „Olid õndsad ajad!...“ See tähendab, et suveke on möödas ja... noh, tead isegi, onuke — koolis peab käima. Nüüd jutustangi Sulle esimesest koolipäevast, kuna suve seiklustest ehk katastroofidest kirjastan Sulle teinekord.

Oli suveõhtu. Kuu aega tagasi. Taevas oli päikeseloojangust punane, nii punane, et ajasin karjast tulles loomad ruttu lauta, muidu meie Punu hakkab mässama nagu mõni terror ehk härg. Pärast tulin välja vaatama, kuidas kuu veeres metsaharjale, õhtutäht tuikas kalbes taevas ja teisi aina süttis ja süttis. Ja siis... prrr!, mu südamik jäi nagu naksti seisma, karvastik ajas end püsti, kõrvus kohises ja silmis lõi välku... Väravast veeres sisse valge maailmatuma kera, ikka minu poole, ikka ligemale... „Värdikene, kadunud hing oled! Kes teab, missugune Punapart või Napoleon sinust oleks saanud!“ mõtlesin veel. Aga siis mul oli äkki nii kerge tunne, et hakka või aeruplaaniks. Too veerlev valge kera oli jännes, väike jänesepoeg. Ta laskis enese kinni võtta — oli kodujännes — ja kuna keegi teda tagasi ei nõudnud, siis jäigi ta minule. Söötisin ja jootsin teda, silistasin ja silmitsesin. Oli teine nagu valge vilatups ja silmad kui nõöbid. Ainult üks häda oli — ei leidnud talle kohast nime. Mõtlesin, et „Must kapten“ oleks uhke küll, aga jänku oli ju valge. Otsustasin tal siis muuta värvi. Aga ka sest ei tulnud midagi välja, ainult sabajupi sain jänkul saapaviksiga mustaks määrada, siis olin aga mina rohkem Musta kapteni nime väärt. Niiviisi

oligi jänku ilma nimeta, kuni tuli koolimineki.

Koolimineki — lõdisema võttis, au sõna, Värdikese, kes muidu ei karda välku ega müristamistki peaaegu mitte. Õhtul palusin teki all, et hommikuks oleks jälle kevad käes ja suvi algaks otsast päale. —

Ütlesin tädile, et ma ei tunne end kuigi hääs vormis ehk spurdis olevat — vast võiksin veel paariks päevaks koju jääda. „Mis sõgedat juttu sa, laste ke, räägid, alles eile toodi ülikond rätsepa käest!“ ütles tädi. Nojah, nii kaua ta mehkeldaski, kuni asusin kooliteele — päratu moonakomps kaenlas, sest muidu jäävat Värdi juba esimese koolipäevaga kõhnaks ja nääpsukeseks. Võtsin jänese kah kaasa, et näitan teistele, misuke hiiglama tore loom mul on ja võib-olla saab teise äragi ristida! Pistisin ta põue ja koolis peitsin ruttu saalinurka paberikorvi. Lõin siis rinna ette ja käisin õlitatud põrandal ringi nagu Napoleon, kui ta Püha Leena saare avastas. Poisid tulid kohe klanima: „Värdi, olen'd meheks, ütle mis knihv sul jälle on!“ Aga ei ma ütelnud, ega's Värdi ole kukk, keda kirvega püütakse!

Kui kell helises, langes mu tuju kohe paar pügalat ehk skaalat. Hommikupalve ajal laulsin vaga healega kaasa, kui kooliärra prillide ehk objektiviide tagant hakkas välkuma tuline viha. Prillid sihtisid otse õpetajakantsleri ehk puldi ette, kus kõkerdas minu valge jänku. Kooliärra pilgud välkusid üle naeruturtsuva õpilaspere ja leidsid siis minu plassikslöönud esiplaani... „Mina ei tea midagi...“ kogelesin. Kõik pahvatasid naerma. Seletasin küll õpetajaärrale, et ega's mina süüdi ole, kui jännes ise mulle järele tuli. Kes sest hoolis — mulle anti jännesülle ja pandi mind nurka seisma — rahvale naeruks! Näpistasin jänkut karistuseks sabast ja sosistasin talle kõrva: „Sina igavene sabataash ja reetja, oota aga!“

Ainult üks ei naernud — Ala-Liide. Mul sai süda suurt rõõmu täis, et temaagi hoolib minust ja kui õpetaja meid (eriti mind) valjult noomides pärast epistlit minna laskis, siis ma kinkisin jänese Liidele.

Sinu Värdi.

TIIGER PUU OTSAS

(Ajakirjast „B. C.“)

Tiigrid ei roni puu otsa. Seda tõendasid mulle korduvalt džunglites elavad pärismaalased Briti-Indias, kuhu harva satub keegi eurooplasist. Meil õnnestus säält hankida kino jaoks palju metsikuid loomi, pääle selle töö koondasime aga oma jõu tiigrile.

Töötasime Sirvutši lähedal väikeses külas, 135 miili eemal viimasest raudteejaamast, kui avastasime mõned tiigrid. Üks neist elukaist oli tuntud inimesööja. Korraldasime suure haarangu, et neid ajada lagedale tihnikus peitu-

vaist kohtadest, kus nad kuumuse eest end varjasid. Püstitasime pilliroost lavad kahe filmiaparaadi jaoks, ehitades nad puude otsa.

Tiigrid vahivad harva üles, seepärast seadsime aparaadid maast 10 jala kõrgusele. Moondades nad okstega veendusime, et loomad ei peaks filmioperaatoreid märkamagi, kui ajajad nalgedale kihutavad. Filmimeestel tuleb pingutatavalt töötada, nii et ei jätku aega mõelda enda hädaohule, nii siis ehitasime veel vasakule ja paremale uusi platvorme, kus aset võtsid relvastatud vahid.

Oli kokku lepitud, kui tiigrid ületavad teatud märgi kallaletungiks avavad vahid tule.

Omamoodi jaht algas. Ajajad, pärismaalased, olid asetatud poole miili kaugusele. Märkuande pääle mindi laiali ja algas haarang. Varsti rökkas ürgmets tam-tami helidest, mustad tagusid tinast topsikuid, karjusid ja paugutasid püsse. Üks võimas tiiger, heidutatud pöörasest lärmist, jookskiski varsti meie sihis lagedale.

Kuulsin ajajate metsikut kisa, kui nad märkasid tiigrit läbistamas tihnikut. Üks minu meestest andis märku: tiiger läheneb. Hüppasin ruttu paremale teisele lavale ja jäin ootama. Lava, mis oli 9 jalga lai ja 6 pikk, kujutas enesest roog-raami, mis läbipõimitud tugevate nõõridega ja mida harilikult tarvitati voodiks. Nüüd oli see tugevasti kinnitatud okstele 20 jala kõrgusel ja võis hästi kanda minu raskust. Mitte kaugel sama puu otsas olid ka relvastatud vahid. Vasakul nägin oma sõpra Kempelli, laskevalmis püss käes.

Algus pingutatav silmapilk eeletenduseks. Võisin hästi näha tervet lagendikku ja kuulsin selgesti lähenevaid tiigrisamme. Siis nägin ka tiigrit hüppamas džunglist ja kaduvat lagendikul kasvavasse pöösastikku. Mõistsin, et olin osaliselt kaotanud lahingu, sest ajajad, kes peitsid endid lagendiku äärel kasvavatel puudel, ei usaldanud läheneda, et välja ajada tiigrit ja anda meile võimalus teda vallutada. Jäi üle ainult

Järg lk. 14

ja tehastes ümber valatud. Tuhandeid tonne musta, sadu tonne väärismetalle, mida meri on neelanud, toovad tuukrid taas inimkasutusse. Suurte jõujaamade ehitamisel on tuukrid need, kes rajavad süvendikke, ehitavad veealuseid tõkkeid, lüüse ja tammme.

Suure jõujaama Dnjeprostroi ehitamisel asetati risti jõevoolule hiigla raudne tamm. Voolus lükkas selle ümber. Katsu sellist hiiglast jälle üles upitada! Sellega ei saa ükski kraana hakkama. Siis otsustati tamm autogeenselt tükeldata. Töö usaldati tuukreile. Kaldale veeti suured hapniku ja vesiniku balloonid. Neist väljusid peened torukesed. Torude otsas olid lambid. Tuukrite vanem asetas põleva tiku lambi juurde — see plahvatas ja leek süttis. Tuli käes, ronis tuuker vette.

Näe, siin põhjas ongi raudse tammi alumine äär. Tuuker asetab tule lähemale ja tõmbab sellega mööda raudset pinda nagu teemandiga klaasil. Kust tuli üle läks, säält oli raud läbi lõigatud. Kuid vee all on autogeeniga väga hädaohtlik töötada! Nii lasid kord kord vee alla tuukrid Serenko ja Titov. Vesi oli mudane ning voolus kiire. Tohutu nott, mingi puutiivi, tuiskas tuukritele selga ja löi need jalgelt maha. Titovil õnnestus enne kukkumist lambi venetiil sulgeda, kuid Serenko ei suutnud seda enam teha. Lamp langes ta käest maha ja nii õnnetult, et leek teda enmast tabas. Mõlemad tuukrid tõmmati küll jälle veepinnale, kuid Serenko surnuna, Titov meelemärkuseta.

Kõikjal, kus aga kaardil on siniste laikudena märgitud mered ja siniste joontega jõed ja kanalid, töötavad tuukrid — veealune töövägi. Nad on sääli müürsepad, sepad, puusepad, kraavihallid, autogeensed keetjad, minöörid, betoonivalajad, päevapiltnikud. Mida kuiivamaa töölisel teevad kuival, seda teevad tuukrid vee all.

VEEALUSED MEISTRID

Eestistanud Tasa, Edur

Litograafiad — G. Ševjäkov

Mida tuuker teeb?

Teie arvate muidugi, et võitleb aina poliitpiidaga, otsib ookannis pärle ja koralle, toob vetesügavusest välja uppunud kaptenite laipu? Selliseist tuukreist lugemin minagi, kui olin alles kümme-üheteistkümmee-aastane.

Mäletan veel praegugi mingit pilti: uppunud laeva kajut, selle keskel laud, laua taga meriohvitseri vormis luukered — ihelisegi piip hambus. Laua kohal ujuvad kalad, ukstel seisab aga elav tuuker ja on üllatusest oma vasksest pääst kinni haaranud. Nähtavasti pole temagi veel näinud, et surunud suitcasevadi!.. Pilt oli tore, kuid jutt ise veel toredam. Jutu päälkiri oli „Mustal meresaaril“ ning mõlemad olid trükitud „Seikluste Maailma“ ihes numbris, kuid ei mäleta enam mis aastast. Kaanel oli veel joonistatud kolm alpinisti, kes kõiega ülles mäkke tõusid. Kõige ees oli kukesulega kaapkiibaras juht, tema järel noor, keetreis piiga ning kolmandaks keegi roimar. Et ta roimar oli, selgus pildist, kus ta noaga parajasti nõori läbi lõikas. Kui viitsite, ot-sige see ajakiri mõne antikvariaadi riulilt üles, kus see lebab koos Šerlok Holmesi jutudega.

Nüüd aga ei tunne ma tuukrite tegevust enam ainult juttude põhjal. Olen juba ise tuuker.

Mida tuuker siis teeb?

Meil ripub tuukri-laeva kajuti seinal suur epreövne (épreuve — äratõmbeline) merede-kaart. Kaardile on punktidega märgitud kõik uppunud laevad, mille asendid on teada. S tähega punktid tähendavad sõjalaevu, K tähega — kaubalaevu. Ja neid punkte on palju! Palju punkte on juba läbi kriiputatud. Tähendab, need laevad on tuukrid juba ülles tõstnud. Ühed on tõstetud tervetena, ära remonditud ja sõidavad taas meredel. Teistelt laevadelt on võetud kõik hinnalisemad osad, siis kered tihkeldatud

64 ruutu

MALE

MALEMÄNGU ÕPETUS

Kes meist ei sooviks kordki maletada, nüüd mil male on jälle vallutanud maailma.

On palju mängu, kuid male sarnast mitte. Selles mängus asetab mängija enda suure väejuhi seisukorda, kelle ülesandeks on viia võidule oma kuningas. See on mäng, kus mängija peab kõik oma võimed kokku võtma, et vastasele kavalalt silmest üles seada, kuid seejuures ise äärmist ettevaatust peab tarvitama vastase suhtes. Kuid see on ka mäng, mis nõuab ausust. See, kes ainsamgi kord on katsunud tüssata teist mängus, ei ole väärt maletamiseks. Malejumalanna Caissa heidab armutult oma rüütlite ridadest välja need, kes tema karme seadusi ei täida. Male õpetab ausalt võitlema või langema.

MALE AJALOOST

Pole teada aastat ega isikut, kes leiutas male. Teatakse vaid seda, et see mäng on ürgvana ja tema sünni kuulub ajastusse, mille kohta ei omata kindlaid andmeid. Legende tema sünnist on aga tekkinud palju ja nendest üks räägib, et male leiutajaks on olnud India õpetlane, kes oma võimsale valitsejale on tahtnud muretseda sobivat ja huvitavat ajaviidet. Legend näitab, et male on määratud juhile ning tema mõtteks on olnud strateegiliste võimete arendamine võitlusväljal, mis ei haara sadasiid kilomeetreid, vaid piirbub ainult väikese väljakuga kuninga palees. Muidugi ei olnud siis male praegune küü, kus ta on kantud väikesele lauale, vaid maleväli oli siis tehtud lossi põrandale. Samuti ei tarvitatud siis ka väikesi puunikerdusi — malevigureid, vaid neid asendasid elusad malevigurid — inimesed. Tarvitses kuningal vaid käskida ning malend liikus soovitud kohale.

KUNINGAS EI JÕUA TASUDA...

Valitseja, tahtes tänu avaldada hää idee eest, lubanud täita iga õpetlase soovi. Suur olnud aga valitseja üllatus, kui õpetlane palunud tasuks ainult ühe nisutera malelaua esimesel väljal ja igale järgnevale väljale palunud panna kaks korda nii palju nisuteri, kui igale eelmisele väljale (ruudule). See tasusoo paistnud valitsejale nii tühisena ja naeruväärseks, et ta muianud õpetlase lapsikuse üle, kes pole mõistnud kasutada soodsat juhust enesele hiilgava tasu hankimiseks. Kuid nagu hiljem selgus, polnudki see tasu nii tühine, kui see valitsejale esialgu paistnud. Mees, kes lõi male, selle kuningliku mängu, nõudis ka kuninglikku tasu.

Palju see mees siis ikka võis saada, on ju maleväli nii väike — arvate. Kui arvestada, et 1 kilos on keskmiselt 28 000 nisutera, 1 tonnis (1000 kilos) umbes 28 000 000 tera, siis kindlasti teevad kõik suured silmad, kui ütelda, et

nisuterade hulk sellel 64-ruudulisel mängul andis loojale umbes 18 445 336 698 825 998 345 tera. Neid arve ei mõista me lugeda ja nad ei ütle midagi. Kaalu järgi aga see terade hulk teeb välja umbes 658 762 024 958 tonni, see on umbes 8 073 064 aasta nisutoodang Eestis*. Siin ei ütle kroonides summa enam midagi!

Esimesi kirjalikke andmeid male üle leidub juba ühes pärsiakeelses käsikirjas, mida praegu alal hoitakse „Royal Asiatic Society“ kogus ja milles märgitakse, et selle autor on mänginud malet edukalt viie vastasega ilma malelauale vaatamata.

MALEMÄNG ELU PÄÄLE

Oma esimesele õitseajale sammub male vastu aga IX ja X sajandil, s. o. araablaste ainuvalitsuse ajastul. Viimase kokkuvarisemisega hävis ka arabia kõrge kultuur ning nüüd algas ajajärk, kus male oli täiesti varjusurmas. Alles XVI sajandi teisel ja XVII sajandi esimesel poolel, mil maailmakestkusteks olid Itaalia, Hispaania ja Portugal, astub male oma teise arenemisjärku. Itaalia kuulsama maletajana sellest ajastust tuntakse juba Leonardod**. Too kuulsus olla mänginud malet ühe mereröövliga oma venna vabastamiseks, kes pantvangina oli meriröövli võimuses. Viimane olnud nii tugev maletaja, et keegi ei olevat teda suutnud võita, kuid Leonardol õnnestub see hiilgavalt ja sellega vabastanud ta oma venna.

Kuid seegi male võidukäik lõpeb peatselt (XVII ja XVIII vahetusel) kuna Euroopa muutub suurte sõdade tallermaaks. Seekordne varjusurm vältab kuni XVIII sajandi teise pooleni, mil male arengu etteotsa asuvad Inglis- ja Prantsusmaa kuulsused nagu Philidor, Dechappelles, La Bourdonnais ja Saint-Amant — Prantsusmaal ja Lewis, Cochrance, MacDonnell ja Staunton — Inglismaal. Turniire siis veel ei peetud, kuid matšide välts oli tollal küllaltki pikk selleks, et maletajad teise käigu ootel võisid magada korraliku päätäie. Nüüd on sarnane mäng aga võimatu, kuna mõtlemise aega otsustavad malekellad.

MALETURNIIRID ALGAVAD

Esimene rahvusvaheline maleturniir peeti 1851. a. Inglismaal Londonis, mille võitis sakslane Anderssen. Mõni aasta hiljemini (1858. a.) kerkib maletavasse uus täht — inglane Morphy, kes vaevata võitis kõiki kuulsamaid Järgneb

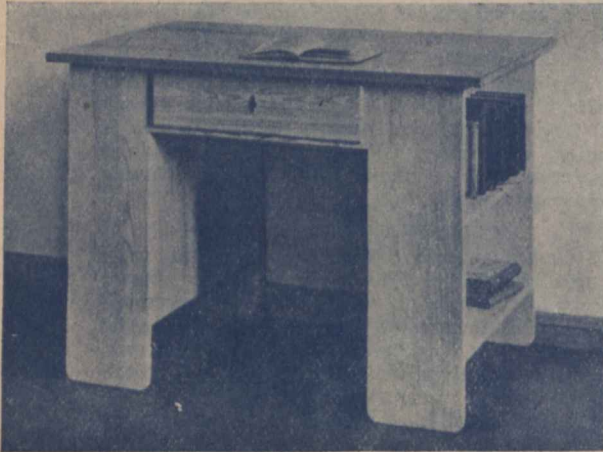
* Eesti üldine nisutoodang 1938. a. hinnatakse 81 600 tonnile.

** Itaalia kuulus kunstnik ja teadusmees (1452—1519).

Lähemas numbris ilmub malelaua ja vigurite valmistamise õpetus.

IGALE OMA LAUD

„Tee mulle ka ruumi, mul on „mate“ veel teha!“ —

Teame, kui halb on õppida lauanurgal, kus äsja lõppes perekonna lõuna- või õhtusöök. Kui raske on hoida siis vihikuid ja raamatuid korras! Mitte ainult ruumis ja puhtuses ei seisne raskus, vaid ka töömeeleolus. Ja

seda, eriti kirjandite valmistamisel, se-gab tihti teiste jutt ja muu töö samal laual. Oma raamatuid jm. pole palju-del mujale panna, kui sama söögilaua sahtlisse, emale vajaliku pudi-padi sek-ka, kapi otsa, aknale või lihtsalt põran-dale nurka — kõik see häirib töömeele-olu, korralikkust ja töö tagajärgi.

Kuid teeme ise endile töölauda! Kui leidub laudu või on mõni vana kast jõude, säält saame tööks materjale.

Juuresolev pilt kujutab ühte niisu-gust lihtsat lauda, mis annaks igale õp-pijale „oma toa, oma loa“-tunde. Laual on sahtel ja kummaski otsas riilul raamatute ja vihikute paigutamiseks. Laua suurus valige ruumi järgi, mis kellelegi antakse kasutamiseks; kõrgus aga oleneb „peremehe“ pikkusest (um-bes 70—75 cm). Poisile ei tohiks see töö ülejõu olla, sest lihtsama töö juu-res tuleb siin tarvis ainult laudu, saagi, haamrit, naelu. Kellel võimalik ja os-kab, valmistab lauda muidugi tappidega ja hõõveldab laud siledaks, vastasel korral tuleb ta katta lauakartongiga.

(„Taluperenaise“ järgi)

Augustikuu väliskaubandus

Ka aug. kuu väliskaubandus oli aktiiv-
ne* 0,5 milj. krooniga. Sissevedu tõusis
9 193 000 kr-le, kuna välja vedasime 9 671 000
kr. eest.

MIDA TOOME JA VIIME

Eksport krooni		Import krooni	
või	3 054 000	väetis	609 000
metsamat.	1 422 000	raud, teras	553 000
tselluloos	633 000	puuvill	516 000
teravili	555 000	suhkur	441 000
lina	505 000	heeringad	319 000
puuvill. lõng	423 000	petrool	291 000
munad	355 000	vill. lõng	258 000
põlevk. saad.	349 000		
vineer	326 000		
lihasaad.	316 000		
	Muid aineid vähem.		

KELLEGA KAUPLEME

	Eksport	Import
Inglismaa	4,4 milj. kr.	1,9 milj. kr.
Saksamaa	2,4 „ „	2,7 „ „
Rootsi	0,3 „ „	1,0 „ „
Soome	0,8 „ „	0,4 „ „

Muude maadega polnud kaubandus niivõrd intensiivne. Võrreldes eelmise aasta aug. kuu väliskaubandusega, näeme väljaveos 3 milj. kr. suurust tõusu.

* = väljavedu ületas sissevo

Suur valik pruugitud

kooliraamatuid

raamatuäri „Sõber“ Raekoja 10, Tartus.

SPORT

Eesti võitis olümpiaadi

Tartu tänavusiks suurpidustusiks kergejõustiku kujunesid Soome-Eesti-Läti-Leedu üliõpilaste kergejõustikuvõistlused. XIII SELL'i olümpiaad andis pinevas konkurentsis rõõmuvalmistava võidu Eesti üliõpilassportlastele. Ja meie hõimuvõlled soomlased, kes lootsid viia tagasi kodumaaile nende end. presidendi Svinhufvud'i poolt annetatud väärtusliku hõbekarika, purjetasid pettunult tagasi üle laia lahe.

Võistlused avas rektor prof. H. Kaho, kes ilmus kohale täpsalt „akadeemilise veerand-tunni“ möödudes. Võistlused algasid 100 m eeljooksudega, kust mõlemad eestlased, Vuht ja Susi, lõppjooksu pääsesid.

Samal ajal alanud kuulitõuge sundis päältvaatajaid rõõmust rökkama. Vanameister Viiding oli taas tubli ja oma tänavuse tippmargina saavutas 15,40 m, tulles ülekaalukalt võitjaks. Teine eestlane Õunap saavutas tubli 14,21 ja jäi kahe soomlase järele neljandaks.

800 m jooksus stiilselt ilusasti lippav soomlane Aarniala saavutas uue SELL'i rekordi 1.56,6 sek. Eestlasest Piliste tubli 1.56,6 sek. Eestlasest Piliste tubli tuli kolmandaks.

Kaugushüppes viimasel hüppel Vuht üllatas, saavutades 6,91 m, millega saavutas esikoha soomlase Noren'i (6.78) ees. Raskal polnud hää päev. Ta hüppas 6,63 jäädes viiendaks.

Teivashüppe võitjaks osutus ootamatult kerge soomlane Hopea uue SELL'i rekordiga (3.90). Eestlasest Kiipsaar tuli kindlalt teiseks (3.80) ja Viirma (3.40) neljandaks.

Kaasakiskuvaks kujunes 3000 m jooks. Soomlasil jooksis siin kaasa

BERLIINI OLÜMPIAVÕITJA 5000 M — HÖCKERT.

Kogu viimasel ringil Prööm püüdis mööduda kuulsast soomlasest ja enamiku ringist jooksid mehed rindrinna. Alles viimastel meetritel Höckert surus end kindlasti ette ja võitis ajaga 9.02,8, Pröömi 9.03,0 ees, kuigi publik Pröömi marulise kisaga ergutas.

Odakuulsus Issak oli kindel võitja 66,08 m-ga soomlaste ees. Teine eestlane Mägi viskas haige käega ja pidi leppima viienda kohaga (56,05).

Esimene päev lõppes teatejooksuga 4×100 m. Meie sprinterid olid üllatavalt nobedad ja saavutasid esikoha ajaga 44,7 soomlaste 45,0 ees. Meeskonnast — Susi, Kudu, Raska ja Vuht — eriti hästi jooksid viimased kaks.

Esimene päev punktides andis edu soomlastele, kes saavutasid neid 62 eestlaste 56 vastu. Lätlased ja leedulased jäid kaugele maha.

Pühapäeval oli ilm samuti jahe, kuid tuul oli suur. Võistlus esikoha pärast eestlaste ja soomlaste vahel oli äärmiselt vahelduv ja pinev. Peagu iga võistlusala järele vaheldus võistluste juhtimine

KORD OLID EES PAARI-KOLME PUNKTIGA SOOMLASED, KORD JÄLLE EESTLASED.

Algas teine päev 110 m tõkkejooksuga, kus Beckmann (E.) päältvaatajate hääksmeeleks tuli võitjaks ajaga 16,6 sek.

Veel suurem rõõm oli publikul, kui 100 m jooksu võitis Vuht (11,4) ja Susi (11,6) jättis soomlase Miettise neljandaks. Esmakordselt juhtisid võistlust eestlased 74 : 70.

Kõrgushüppes külm ilm ja pehme hüppeplats olid süüdi, et tagajärjed ei tulnud hääd.

Võitis üllatuslikult lätlane Borshis (1.75) soomlase Peräsalo ees ja eestlane Järvel jäi 3.-ks. Allik (E.) ületas 1.70, siis jooksis vahepääl 400 m ja sellest väsinuna ei saanud enam jagu 1.75-st.

Halvasti läks eestlasil 400 m jooksus, kus soomlased Aarniala (50,8) ja Lehtinen saavutasid kaksikvõidu ja eestlased Beckmann ja Allik jäid 5. ja 6.-ks.

SOOME JUHIB JÄLLE...

Hiilgavamaks alaks meile osutus 1500 m jooks, kus

PILISTE VÕITIS MAAILMAKUULSA HÖCKERTI

ning Pröömgi polnud kaugel võidust. Kogu võistlusmaa juhtis Höckert, kes arvas, et ta suudab Pröömi võita jälle lõpuspurdiga, nagu eelmiselgi päeval. Ent viimasel sajal meetril Piliste ootamatult spurtis ette paar meetrit Höckert'ist ja Pröömist, kes jooksid taas kõrvuti. Höckert lisas küll kiirust, kuid Piliste oli küllalt nobe ja — võitis.

Kui kettaheitel Erikson saavutas esikoha (43.19), Määrits kolmanda ja 200 m Kulmar tubli 23,3, siis juhtisid juba jällegi eestlased viie punktiga.

Kolmikhüppes jäid punktid viiki. Võitis Euroopa esivõistluste teine — soomlane Noren uue SELL'i rekordiga — 14.81. 2) Raska (E.) 14.18, 3) Järvel (E.) — 13.34 ja 4) Könni (S.) 13.26.

Teatejooksu 100 + 200 + 300 + 400 võitsid soomlased tänu Aarniala'le. Eestlased jäid teiseks — ja vahe vähenes ainult kahele punktile.

Veel polnud lõppenud viievõistlus. Lätlased olid siin võidukad — 1) Berzinsh 3188 p. ja 2—3) Zarinsh ja leedulane Tamulina 2928 p. Eestlasest Õunap oli kogu aeg 4. 1500 m aga ta kaotas tublisti soomlasele Peräsalole. Päältvaatajad aga ei teadnud, kas Peräsalo suutis teha tasa 1500 m jooksuga teiste alade kaotuse. Seni kui arvestati tagajärgi, ootas publik kannatlikult. Kui aga selgus, et Õunap tuli ikka kokkuvõttes neljandaks ja soomlased Peräsalo ja Bexar 5. ja 6., siis oli kõigil teada, et

EESTI VÕITIS SELL'I OLÜMPIAADI

ning Soome presidendi auhinna 4. korda.

Rõõm oli kõigil suur ning ülevas meeleolus lahkus ligi 3000-päine päältvaatajaskond staadionilt teadmisega, et eesti spordipoisid olid taaskordselt osutanud suurt südikust ja sitkut, olles ületanud isegi paljukuulsa soome hõimu.

Enel.

AGU PEERNA

TIIGER PUU OTSAS.

Algus lk. 8

rahulikult ära oodata ja elukat mitte lasta silmast, et ta ei tungiks filmimees-tele kallale.

Andsin märku Kempellile, tulistada tiigrit kohe, kui see põõsast välja hü-pates ületab tähistatud joone. Kempell aga mõistis mu märguannet teisiti ja kui tiiger end liigutas — kõlas pauk. Kuul haavas teda kergesti, küll aga tekitas loomale valu. Välguna sööstis hullunud loom oma peidupaigast ja viskus Kempelli lava poole. Tulistasin. Kuul riivas tiigri jalgu. Samas pöördus võimas loom ja lähenes nüüd minule. Tundsin end väljaspool hädaoh-otsa. Pärismaalased kinnitasid alati, et tiigri raskus ei lase kinnitada ta küüsi puutüvesse ülesronimiseks, nagu seda teevad kassid. Olin siis ka väga ülla-tunud, kui metsik loom end ülipinguta-des lausa roomas puu otsa. Tundsin end siiski ohuta, ja omades oma kahe-raudses veel ühe kuuli, ei kartnud ma elu eest. Lamades asendis ei saanud ma sihtida roomavale tiigrile ja pidin hüppama jalule. Kempell ei tulistanud, kartes tabada kinooperaatorit. Allpool istuvad pärismaalased kartsid jälle mind tabada.

Tiiger üha tõusis. Et takistada loo-ma lavani jõudmisel, pidin ise selle eest muretsema. Kuid õnnetus, seistes ei suutnud ma tasakaalu hoida ja jalad vajusid läbi punutud võrgu. Tuli haarata oksast, mis rippus pääkohal, samal hetkel aga ilmuski tiigri pää lava äärelle ja viskus toll-tollilt edasi. Sihtides ühe käe abil, tulistasin ja nägin, kui-das kuul rebis mõned küüned tiigri tu-gevast käpast. Metsikult võimsa jõuga viskus ta edasi ja pool tema tugevast kehast oli juba platvormil. Kartes, et elus surm kisub mind tükkideks enne, kui jõuan uuesti laadida, lõin talle püsiga pähe. Tagajalad olid tiigril ikka veel klammerdunud ümber puutüve ja

PÕHJUS

Vello: Kellele sa kirjutad, Peeter?

Peeter: Vär dile.

Vello: Miks sa aga nii aeglaselt kirjutad?

Peeter: Ta ei oska ju kiiremini lugeda.

LOOGIKA

Õpetaja: Kas kõrves on varju?

Õpilane: Ja, kuid keegi ei või seda kasutada.

Õpetaja: Miks mitte?

Õpilane: Sest keegi ei saa istuda iseenda varjus.

KUNINGLIK VERI

„Hõissa!“ hüüdis sääsk võidurõõmsalt, kui ta oli imenud kuninga verd. „Viimaks ometi voolab mu soontes kuninglik veri.“

KUI VANAI SA OLID POISIKE

Antsuke: Kuule, vanaisa, kas sina ka kord väike poiss olid?“

Vanaisa: „Aga muidugi!“

Antsuke: „No küll sa võisid aga siis naljakas poiss olla oma suure halli habemega ja palja päälaga!“

A. Nõmmik 13 a.

N.

ÕNDSAM ON ANDA

Õpetaja: „Pidage meeles, lapsed: õndsam on anda kui võtta.“

Väike Juku: „Seda ütleb mu isa alati.“

Õpetaja: „Sinul on hää isa. Mis ametis ta on?“

Väike Juku: „Ta on poksija.“

uuesti hoogu võttes, purustas ta mu puust raami.

Taandusin koletise hirmsa käpalöögi eest ja lasksin oksast lahti, millest ikka veel kinni hoidsin. Samal hetkel aga tulistas minu all istuv pärismaalane. Kuul, möödus nii ligidalt minu pääst, et põrutusest kaotasin tasakaalu ja kukkusin alla. Sama kuul aga lõpetas üht-lasi ka tiigri elu. Vägev keha langes rohtu minu kõrvale, kuna käpad ja ham-bad hoidsid veelgi purustatud lava-tükke.

TÄHELEPANUKS mõistatustelahendajaile.

1. Ühes numbris ilmub 3—4 mõistatust.
2. Kõik mõistatused on varustatud punktide-
arvuga. Raskeim mõistatus on märgitud
suurima punktidearvuga — 5, järgmine — 3,
edasi — 2 ja (kui on numbris neli mõista-
tust.) siis viimane — kergeim 1 punktiga.
3. Ühe numbril mõistatuste punktide summa
on $5 + 3 + 2 + 1 = 11$, või kui on 3 mõis-
tatust $5 + 3 + 2 = 10$.
4. Auhinnajagamist osavõtuks tuleb lahend-
deile (korralikult kirjutada!) juure lisada
kas üks või mitu **kupongi**. Auhindade ja-
gamisele kuuluvad lahendid, mille hinde-
punktide summa on 7 või suurem. Iga ku-
pong annab ühe võiduvõimaluse.
5. Lahendid tuleb ära saata (lehe ilmumisest
arvates) nii, et nad jõuaksid toimetusse
üle järgmise nädala esmasp. Mainitud kuu-
päev on märgitud igas numbris. Lahendid
(postkaardil saates varustada 5-sendilise,
kirjas saates 10-sendilise margiga) saata või
ise ära tuua aadressil: „Õpilasleht“ Võidu-
10, Tartu.
6. Lahendajate erilisi soove palume teatada
ülalmainitud aadressil!

1. VÕTME MÕISTATUS 5 punkti

	1	2	3	4											
	5	6	7	8											
	9			10											
11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26
27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42
	43	44	45	46	47					48				49	
	50	51		52	53					54	55	56	57		
	58	59		60	61					62	63	64	65	66	

1—9. Legendaarne väejuht ajaloost. 10—16.
Prantsuse kirjanik, 17—24. linn Birmas, 25—35.
kaljumäestik USA-s, 36—44. läbipaistev, 45—48.
Eesti luuletaja, 49—52. hääle peegeldus, 53—59.
O. Lutsu teos, 60—62. jook, 63—66. tuntud
Eesti teadusemees.

- I 34 60 48 10 11 51 32 56 15 54 58 17 15 44
— 20 4 2 19 23
- II 14 18 17 5 15 16 16 52 — 63 10 37 66 12
35 12 54 17 — 45 58 42 3 24
- III 6 7 48 21 62 42 15 — 27 22 61 58 48 —
30 58 59 24 29 49 34
- IV 9 42 26 48 55 — 25 40 44 65 38 —
16 53 30 50 44 55 7 17 41
- V 5 52 31 36 45 32 — 33 46 59 47 35 —
64 57 46 34 15

- I A. H. Tammsaare teos — roomlaste ju-
malanna.
- II Prantsuse riigimees (surnud) — A. Haa-
va luuletis — USA tööstur.

III H. H. Ewers'i teos — Doonau lisajõgi
— USA linn.

IV Ahvide tõug — maailmajagu — Eesti jõgi.
V India usupuhastaja — „kodanik“ lad. kee-
les — planeet.

2. MÕTTEGA LAUSE 3 punkti

Koostage kõigist eesti tähestikus esinevaist
tähtedest lause, millel oleks loogiline tähendus.
Üks täht võib esineda ka mitu korda,
kuid ükski täht ei või puududa. Iga loogiline
lause loetakse õigesti lahendatuks ja paar pa-
rimat koostist avaldatakse lehes.

H. Joonuks, V.-Maarja

3. KUI VANA 2 punkti

Kui vana on see „prillipapa“?

4. NIMI EI RIKU MEEST! 1 punkt

Katsuge leida, mis on selle „riiaka“ mehe
elukutse.

J. K. Riikõe

Tapa

Lahendid ära saata 10. okt.

TÄNASED AUHINNAD:

1. „Nahksuka jutud“
2. O. Luts — „Laukapoid“
3. J. Kuulberg — „Tähekesed“

Õpilasleht
kupong

nr. 1
1938

E. Rüüteli diivanitööstus

Aleksandri 15 (kino „Apollo“ m.) Tartu

Soovitan laost moodsaid diivaneid, garnituure ja kušette. Tellimiste täitmine. Koolidele erisoodustus.

Kõik õpilased ja lastevanemad teavad, et soodsam ostukoht koolitarvete alal on

K. Jaik

Tartus, Suurturg 11.

Õppetarbeid

kooskõlas õpetajate ja õpilaste soovidega valmistatakse ajakohaselt sisustatud ETK tehaseis.

ETK koolivihud, vesivärvid Vikerkkaar, ETK kooliranitsad, portfelliid ja tindid

on parimad kaaslased edukal õppetööl.

Müügil ühiskaupluses ja koolitarvete müügikohtades.

Toimetus ja talitus: Tartus, Võidu 10. Õ/k. „Koolivara“, telef. 8-29. Tallinna abitalitus: „Kooli-Kooperatiiv“ S.-Karja 19, telef. 456-32. Posti jooksev arve nr. 2188. Vastutav toimetaja: M. Nurmik. Tegevtoimetaja ja talitusjuht: E. Tõnismäe. Väljaandja: Tartumaa Õpetajate Liit. „Õpilasleht“ ilmub üks kord nädalas (25 n-rit õppeaasta jooksul). Tellimishind postiga: aastakäik (25 nr.) — kr. 2.00; (15 nr.) — kr. 1.40; (10 nr.) — kr. 1.00; (5 nr.) — kr. 0.50. Kuu- lutuse hind: lehe ees 15 s. mm, mujal 7 s. mm. Trükkikoda J. Mällo, Rüütli 4, Tartus, 1938.